

ZNAKY TRESTNÉHO ČINU, DRUHY TRESTNÝCH ČINOV

Literatúra:

1. Rozdelenie konania nebezpečného pre spoločnosť

Priestupok

- je zavinené konanie, ktoré porušuje alebo ohrozuje záujem spoločnosti a je za priestupok výslovne označené v zákone o priestupkoch alebo inom zákone, ak nejde o iný správny delikt postihnuteľný podľa osobitných právnych predpisov alebo trestný čin.
- je konanie, ktoré nie je kvalifikované ako trestný čin, ale ohrozuje záujmy spoluobčanov, narušuje verejný poriadok a občianske spolunažívanie

Znaky priestupku

- nebezpečnosť priestupku pre spoločnosť je nepatrná (materiálny znak)
 - znaky uvedené v zákone o priestupkoch alebo inom zákone - napr. Zákon o požiarnej ochrane, Colný zákon a pod.
 - trestne zodpovedný priestupca
 - zavinenie
 - protiprávne konanie
 - konanie nie je trestným činom ani iným správnym deliktom
 - trestnosť - sankcie, opatrenia
-
- o priestupkoch rozhodujú orgány štátnej správy a Policajný zbor SR
 - za priestupok možno udeliť trest: pokarhanie, pokuta, zákaz činnosti a prepadnutie vecí
 - za priestupok sa považuje napr.: poškodenie značky, rušenie nočného pokoja, priestupky v premávke

Priestupkom nie je konanie, ktorým niekto odvracia:

- a) primeraným spôsobom priamo hroziaci alebo trvajúci útok na záujem chránený zákonom, alebo
- b) nebezpečenstvo priamo hroziace záujmu chránenému zákonom, ak týmto konaním nebol spôsobený zrejme rovnako závažný následok, ako ten, ktorý hrozil a toto nebezpečenstvo nebolo možné v danej situácii odvrátiť inak.

Na zodpovednosť za priestupok stačí zavinenie z nedbanlivosti, ak zákon výslovne neustanovuje, že je potrebné úmyselné zavinenie.

Trestný čin

- trestný čin je pre spoločnosť nebezpečný čin, ktorého znaky sú uvedené v Trestnom zákone
- súhrn znakov uvedených v trestnom zákone nazývame skutkovou podstatou trestného činu

Znaky:

- nebezpečnosť činu pre spoločnosť – materiálny znak
- znaky uvedené v trestnom zákone – formálny znak
- trestne zodpovedný páchatel – fyzická osoba staršia ako 14 rokov, príčetná
- zavinenie – pre trestnosť činu treba zavinenie úmyselné, ak to neustanovuje Trestný zákon výslovne, že postačí zavinenie z nedbanlivosti -trestnosť

2. Základy trestnej zodpovednosti

Základom trestnej zodpovednosti v trestnom práve je spáchanie trestného činu.

a. Druhy trestného činu:

- prečin
- zločin

Prečin je trestný čin:

- a) spáchaný z nedbanlivosti, alebo
- b) úmyselný trestný čin, za ktorý Trestný zákon ustanovuje trest odňatia slobody do 5 rokov.
- c) riešia sa v skrátrenom vyšetrovaní

Zločin je úmyselný trestný čin za ktorý Trestný zákon ustanovuje trest odňatia slobody nad 5 rokov. Zločin, za ktorý tento zákon ustanovuje trest odňatia slobody minimálne 10 rokov, sa považuje za obzvlášť závažný.

b. Vývojové štádiá trestného činu

- **príprava na prečin** nie je trestná.
 - **príprava na zločin** je konanie, ktoré spočíva v:
 - úmyselnom organizovaní zločinu,
 - zadovážovaní alebo prispôsobovaní prostriedkov alebo nástrojov na jeho spáchanie,
 - spolčení,
 - zhluknutí,
 - návode,
 - objednávaní alebo pomoci,
 - inom úmyselnom vytváraní podmienok na jeho spáchanie.
- Príprava na trestný čin je trestná podľa trestnej sadzby ustanovenej za zločin, ku ktorému smerovala.

Trestnosť prípravy na zločin zaniká, ak páchatel dobrovoľne:

- upustil od ďalšieho konania smerujúceho k spáchaniu zločinu
- urobil o príprave na zločin oznámenie orgánu činnému v trestnom konaní alebo Policajnému zboru.

Pokus o trestný čin

je konanie, ktoré bezprostredne smeruje k dokonaniu trestného činu. Páchatel sa ho dopustil v úmysle spáchať trestný čin, ale k dokonaniu trestného činu nedošlo.

Pokus o trestný čin je trestný podľa trestnej sadzby ustanovenej na dokonaný trestný čin. Je trestný aj pri prečinoch aj pri zločinoch.

Trestnosť pokusu trestného činu zaniká, ak páchatel dobrovoľne:

- upustil od ďalšieho konania potrebného na dokonanie trestného činu,
- urobil o pokuse trestného činu oznámenie orgánu činnému v trestnom konaní alebo Policajnému zboru.

Dokonaný trestný čin

- je čin, ktorý páchatel spáchal, týka sa prečinu aj zločinu.

Členenie trestných činov:

je uvedený v osobitnej časti trestného zákona. Trestné činy podľa ich znakov a ustanovených trestov sa členia do dvanástich hláv na :

1. Trestné činy proti životu a zdraviu
2. Trestné činy proti slobode a ľudskej dôstojnosti
3. Trestné činy proti rodine a mládeži
4. Trestné činy proti majetku
5. Trestné činy hospodárske
6. Trestné činy všeobecne nebezpečné a proti životnému prostrediu
7. Trestné činy proti republike
8. Trestné činy proti poriadku vo verejných veciach
9. Trestné činy proti iným právam a slobodám
10. Trestné činy proti brannosti, proti civilnej službe, proti službe v ozbrojených silách a proti obrane vlasti

11. Trestné činy vojenské

12. Trestné činy proti mieru, proti ľudskosti a trestné činy vojnové

c. Zavinenie

Podľa Trestného zákona poznáme 2 formy zavinenia:

úmyselné zavinenie

a) *priamy úmysel* – páchatel chcel porušiť alebo ohroziť záujem chránený trestným zákonom (krádež bicykla, vražda...),

b) *nepriamy úmysel* – páchatel nechcel spáchať daný trestný čin, ale musel vedieť, že takýmto konaním môže tento čin spáchať (napr. pri bitke niekoho zabije),

zavinenie z nedbanlivosti

a) *vedomá nedbanlivosť* – páchatel vedel, že môže porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom, ale sa spoliehal, že také porušenie alebo ohrozenie nespôsobí (napr. vodič motorového vozidla prejde cez plnú čiaru, zanedbanie povinnej výživy rodiča),

b) *nevedomá nedbanlivosť* – páchatel nevedel, že svojim konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, hoci to mal a mohol vedieť (napr. ohrozenie životného prostredia).

d. Páchatel, spolupáchatel a účastník trestného činu

Páchatel trestného činu je ten, kto trestný čin spáchal sám. Páchatelom trestného činu môže byť fyzická osoba, ktorá dosiahla vek 14 rokov.

Spolupáchatel je ten, ktorý sa podieľal na spáchaní trestného činu. Zodpovedá sa tak, ako keby trestný čin spáchal sám.

Účastník

Účastníkom trestného činu môže byť:

Organizátor – úmyselne zosnoval alebo riadil spáchanie trestného činu. Za zosnovanie sa považuje činnosť, ktorá spočíva vo vytvorení dohody alebo plánu na spáchanie trestného činu, vo vyhľadávaní osôb, rozdelení úloh ap. Za riadenie sa považujú úkony, ktoré spočívajú v usmerňovaní všetkých osôb podieľajúcich sa na trestnom čine, vydávanie konkrétnych pokynov jednotlivým osobám ap.

Návodca – úmyselne naviedol iného na spáchanie trestného činu, napr. prehováraním, presvedčovaním, vyhrážkami, rozkazom ap.

Objednávateľ – úmyselne požiadal iného, aby spáchal trestný čin.

Pomocník – poskytol inému pomoc na spáchanie trestného činu, najmä zadovážením prostriedkov, odstránením prekážok, radou, sľubom pomôcť po trestnom čine.

e. Okolnosti vylučujúce trestnú zodpovednosť

a) kto v čase spáchania činu inak trestného nedovršil štrnásť rok svojho veku, nie je trestne zodpovedný.

b) pre trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201 nie je trestne zodpovedný, to v čase spáchania trestného činu nedovršil 15 rokov.

c) kto pre duševnú poruchu v čase spáchania trestného činu nemohol rozpoznať jeho protiprávnosť alebo ovládať svoje konanie, nie je za tento čin trestne zodpovedný.

f. Okolnosti vylučujúce protiprávnosť činu

Trestný zákon upravuje zákonné podmienky nasledovných okolností, ktoré vylučujú protiprávnosť činu:

- krajná núdza - výkon práva a povinnosti
- nutná obrana - súhlas poškodeného
- oprávnené použitie zbrane - plnenie úlohy agenta
- dovolené riziko

Krajná núdza

Čin inak trestný, ktorým niekto odvracia nebezpečenstvo priamo hroziace záujmu chránenému týmto zákonom, nie je trestným činom.

Nejde o krajnú núdzu,

- ak bolo možné nebezpečenstvo priamo hroziace chránenému týmto zákonom za daných okolností odvrátiť inak,

- ak spôsobený následok je zjavne závažnejší ako ten, ktorý hrozil, - ak ten, komu nebezpečenstvo priamo hrozilo, bol podľa všeobecne záväzného právneho predpisu povinný ho znášať,

Podmienky krajnej núdze:

- **odvracanie nebezpečenstva**, ktoré môže byť spôsobené prírodnými silami (požiar, povodeň, blesk), človekom (dopravná nehoda) a iným spôsobom (splasneným zvieraťom ap.),
- nebezpečenstvo hrozí záujmu chránenému Trestným zákonom, napr. život, zdravie, majetok ap.,
- nebezpečenstvo hrozí priamo – napr. rýchlo sa šíriaci požiar ap.,
- nebezpečenstvo za daných okolností nemožno odvrátiť inak. Osoba, ktorá odvracia nebezpečenstvo, musí najprv využiť všetky iné možnosti na odvrátenie nebezpečenstva (napr. útek ap.) a až potom môže konať v krajnej núdzi,
- spôsobený následok nesmie byť závažnejší ako ten, ktorý hrozil, ten, ktorému nebezpečenstvo hrozí, nie je ho povinný znášať. Krajnej núdze sa nemôže dovolávať ten, kto je povinný znášať hroziace nebezpečenstvo (napr. lekár v nemocnici, požiarnik pri hasení požiaru, policajt pri výkone služby ap.).

Nutná obrana

Čin inak trestný, ktorým niekto odvracia priamo hroziaci alebo pretrvávajúci útok na záujem chránený Trestným zákonom, nie je trestným činom.

Nejde o nutnú obranu,

ak bola obrana celkom zjavne neprimeraná útoku, najmä k jeho spôsobu, miestu a času, okolnostiam vzťahujúcim sa k osobe útočníka alebo k osobe obrancu.

Podmienky nutnej obrany:

- odvracanie útoku na záujem chránený Trestným zákonom, napr. zdravie, život, základné ľudské práva a slobody, majetok ap.,
- útok priamo hrozí alebo trvá, napr. páchateľ hrozí zbraňou, obranca nemusí čakať dovtedy, až kým útočník zaútočí,
- obrana musí smerovať proti útočníkovi, ak je viac útočníkov, môže obrana smerovať proti ktorémukolvek z nich,
- obrana nesmie byť celkom zjavne neprimeraná útoku, t. z., že obrana by mala byť taká intenzívna, aby útok odvrátila, nesmie byť prehnaná. Z hľadiska použitých prostriedkov obranca môže použiť také, ktoré má po ruke a dôležité je, ako ich obranca použije a proti komu.

Oprávnené použitie zbrane

Použitie zbrane v súlade so zákonom nie je trestným činom. Príslušnými zákonnými predpismi sú napr. zákon o Policajnom zbore, zákon o vojenskej službe, zákon o Zbore väzenskej a justičnej stráž SR ap.

Za použitie zbrane v súlade so zákonom sa považuje:

- použitie zbrane proti inému vo svojom obydli na ochranu života, zdravia alebo majetku,
- ak osoba do obydli neoprávnene vnikne alebo v ňom neoprávnene zotrúva a nejde o nutnú obranu. Neplatí to, ak bola pritom inému úmyselne spôsobená smrť.

Dovolené riziko

Čin inak trestný nie je trestným činom, ak niekto v súlade s dosiahnutým stavom poznania vykonáva spoločensky prospešnú činnosť v oblasti výroby a výskumu, ak spoločensky prospešný výsledok, ktorý sa od vykonávania činu očakáva, nemožno dosiahnuť bez rizika ohrozenia záujmu chráneného týmto zákonom.

Výkon práva a povinností

Čin inak trestný nie je trestným činom, ak ide o výkon práva alebo povinností:

- vyplývajúci zo všeobecne záväzného právneho predpisu (napr. právo obmedziť osobnú slobodu osoby pristihnutej pri páchaní trestného činu vyplýva z Trestného poriadku),
- z rozhodnutia súdu alebo iného orgánu verejnej moci (napr. sudca vezme obvineného do väzby za splnenia všetkých zákonných podmienok),
- z plnenia pracovných úloh či iných úloh alebo zo zmlúv, ak neodporujú zákonu (napr. súdny exekútor sa nedopúšťa trestného činu krádeže, ak vykonáva exekúciu v medziach zákona).

Súhlas poškodeného

Čin inak trestný nie je trestným činom, ak bol vykonaný so súhlasom poškodeného a nesmeruje proti jeho životu alebo zdraviu. Nejde o súhlas poškodeného, ak súhlas nebol daný vopred, nebol vážny a dobrovoľný alebo ak v súvislosti s ním bol spáchaný iný trestný čin.

Napr. nepôjde o trestný čin krádeže, ak poškodený dá osobe súhlas, aby si vec prisvojila, ak vlastník bytu umožní vstúpiť návštevu do bytu.

Plnenie úlohy agenta

Čin inak trestný nie je trestným činom, ak ním agent ustanovený podľa osobitného predpisu pri odhaľovaní trestného činu a pri zisťovaní jeho páchatela ohrozí alebo poruší záujem chránený týmto zákonom len preto, že bol k tomu donútený zločineckou skupinou alebo teroristickou skupinou, v ktorej pôsobí alebo ak spácha taký čin v dôvodnej obave o život alebo zdravie svojej alebo blízkej osoby.

Agent nesmie spáchať niektorý z uvedených trestných činov v §30 ods. 2. Trestného zákona (napr. trestný čin úkladnej vraždy, znásilnenia, ohrozenia bezpečnosti vzdušného dopravného prostriedku a ďalšie).

ROZDIELNE ZNAKY - TRESTNÝ ČIN A PRIESTUPOK

Rozdielne znaky	Trestný čin	Priestupok
1. stupeň spoločenskej nebezpečnosti	vyšší ako nepatrný	vyšší ako nepatrný
2. znaky uvedené v zákone	v trestnom zákone	v zákone o priestupkoch alebo v inom zákone
3. sankcie	tresty	opatrenia výchovnej povahy
4. premlčacia doba	podľa výšky trestnej sadzby (3, 5, 10, 20 rokov) škody	vždy iba jeden rok
5. kto o nich rozhoduje	senát, výnimočne samosudca	správne orgány, orgány policajného zboru
6. výška škody	viac ako dvojnásobok minimálnej mesačnej mzdy	menej ako dvojnásobok minimálnej mzdy
7. zodpovedná osoba	trestne zodpovedný páchatel	trestne zodpovedný priestupca
8. dĺžka pracovnej neschopnosti pri ublížení na zdraví	nad 7 dní	do 7 dní

Par.212

prisvojenie si dreva z cudzieho pozemku, pozemok nemusí byť označený , zo zákona sa vypustilo

Ochrana rastlín a živočíchov /par.305,306/

- malý rozsah do 8000 Sk
- veľký rozsah

Trestné činy proti životnému prostrediu /par.309 - 310

Pytliactvo /podľa § 310 Zák. č. 300/2005 Z.z. trestného zákona (účinnosť od 1.1.2006)

Kto neoprávnene zasiahne do výkonu práva poľovníctva alebo do výkonu rybárskeho práva tým, že bez povolenia loví zver alebo ryby alebo loví zver alebo ryby v čase ich ochrany alebo zakázaným spôsobom, alebo kto ukryje, prechováva, alebo na seba alebo na iného prevedie zver alebo ryby neoprávnene ulovené alebo nájdené, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

Par.124 ods.3

Spôsob výpočtu škody – súhrn ekologickej ujmy a majetkovej škody vrátane nákladov na uvedenie do pôvodného stavu